

IPA program Evropske unije za Bosnu i Hercegovinu

Projekat "Koalicija za jači glas male privrede"

ZAJEDNIČKA PLATFORMA MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA

ZAHTJEVI I PREPORUKE ZA POBOLJŠANJE
POSLOVNOG OKRUŽENJA U
BOSNI I HERCEGOVINI

Projekat finansira
Evropska unija

LiNK

Projekat provodi
Udruženje za poduzetništvo
i posao LiNK Mostar

Autor:
Melih Gekić Lerić, dipl. ecc.

Izdavač:
Udruženje za poduzetništvo i posao LiNK

Za izdavača:
Tomislav Majić

Grafička priprema i štampa:
PRINT TEAM d.o.o., Mostar

Za štampariju:
Zvonko Marojević

Tiraž:
500 kom.

Sadržaj

Sadržaj	2
Lista skraćenica	4
Uvod	5
1. Zahtjevi i preporuke za poboljšanje poslovnog okruženja	6
1.1 Pokretanje biznisa	6
1.2 Rad biznisa	8
1.2.1 Porezi (fiskalni nameti/opterećenje) i doprinosi	8
1.2.2 Neporezni (parafiskalni) nameti	10
1.2.3 Obezbjedenje finansijskih sredstava	14
1.2.4 Poslovna infrastruktura	15
1.2.5 Zakoni	18
Zakoni o izvršnom postupku / ZIP	23
1.2.6 Izvoz	25
1.2.7 Tržište rada / Edukacija	26
1.2.8 Ostali problemi	28
1.3 Prestanak rada biznisa	30
2. Politike i programi za razvoja male privrede	31
2.1 Bosna i Hercegovina	31
2.2 Republika Srpska	32
2.3 Federacija Bosne i Hercegovine	32
Program poticaja Ministarstva RPiO FBiH	32
2.4 Kantoni u Federaciji	34
3. Zahtjevi LEDnet-a za kreiranje politika	36
3.1 Anti - korupcione mjere	36
3.1.1 Proces davanja podsticaja za razvoj MSPa	36
3.1.2 Vanjska revizija utroška sredstava	36
3.2 Smjernice za razvoj instrumenata podrške MSP	36
3.2.1 Poslovni inkubatori	37
3.2.2 Kreditno garantni fondovi	37

Lista skraćenica

COSPE	Cooperazione per lo Sviluppo dei paesi Emergenti
EU	Europska unija
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMRPO	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta
GEM	Global Entrepreneurship Monitor/Globalni monitor poduzetništva
HNK	Hercegovačko-neretvanski kanton/županija
JLS	Jedinice lokalne samouprave
JP	Javno preduzeće/poduzeće
LEDNet	Mreža organizacija za lokalni ekonomski razvoj
LiNK	Udruženje za poduzetništvo i posao LiNK, Mostar
MSP	Mala i srednja preduzeća/poduzeća
NBR	Nezavisni biro za razvoj Modriča
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PLOD	Centar za promociju lokalnog razvoja Bihać
PREDa	Agencija za ekonomski razvoja Grada Prijedora
RPG	Registar poljoprivrednih gazdinstva
RS	Republika Srpska
UPIP	Udruga poduzetnika i poslodavaca Žepče
ZDK	Zeničko-dobojski kanton/županija
ZIP	Zakon o izvršnom postupku
USP	Udruženje samostalnih privrednika-poduzetnika Olovo
CLUSTER	Klaster drvne industrije i industrije namještaja „Drvo PD“ Prijedor

Uvod

Platforma predstavlja zahtjeve i preporuke za poboljšanje poslovnog okruženja malih i srednjih preduzeća, udruženja koja rade sa malim i srednjim preduzećima i svih ostalih aktera koji podržavaju navedene zahtjeve i preporuke. Platforma je dokument koji će se povremeno ažurirati. Naši zahtjevi su predstavljeni u tri grupe.

U prvoj grupi su zahtjevi i preporuke vezane za pokretanje i zatvaranje biznisa i naj-bitnije elemente koji čine poslovno okruženje, odnosno najveće prepreke za poslovanje MSPa – porezi, neporeski nameti, finansije, poslovna infrastruktura (fizička i sve usluge uključujući razne dozvole i certifikate), zakoni, izvoz i tržište rada. Zahtjevi su vrlo konkretni i precizno definišu problem, prijedlog za rješenje problema i nadležnu instituciju. Preporuke su vezane za određene probleme koje nismo u mogućnosti precizno definisati radi njihove kompleksnosti. Cilj LEDnet-a je da u narednom periodu analizira preporuke i „pretoči“ iste u konkretne zahtjeve.

U drugoj grupi su zahtjevi i preporuke vezani za politike i programe svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini.

Treća grupa zahtjeva se odnosi na prijedloge za kreiranjem politika ili smjernice razvoja pojedinih instrumenata podrške MSPa ili za rješavanje nekih od uočenih problema (npr. vezanih za korupciju). U prethodnom periodu, LEDnet je na osnovu vlastitog iskustva, kao i naučno istraživačkog rada sa akademskom zajednicom kreirao prijedloge ovih politika/smjernica za razvoj i ponudio ih na korištenje vlastima. Prijedloge smatramo kvalitetnim upravo zato što predstavljaju spoj/kombinaciju dobre prakse i prijedloga akademske zajednice.

Sve zahtjeve i preporuke smo navodili isključivo prema dinamici evidentiranja, a ne prema važnosti. Platforma je kreirana i ažurira se na slijedeći način:

- ▶ Prvi nacrt je kreiran na osnovu dosadašnjeg iskustva i rada udruženja LiNK, NBR, PLOD, UPIP, PREDa, COSPE, Oxfam Italia, projekta LEDnet, programa SeeNet¹
- ▶ drugi nacrt je kreiran radom stručnjaka, koji su u obzir uzeli i ankete MSPa koje su sproveli članice LEDneta
- ▶ nacrt je prezentiran na 5 fokus grupa, nakon čega je isti finaliziran.

Ažuriranje platforme će biti urađeno tokom rada na analizama poslovnog okruženja i rada sa udruženjima privrednika u sklopu projekta „Koalicija za jači glas male privrede“. Ažuriranje je moguće i vašom inicijativom i svi koji se suočavaju ili uočavaju konkretan problem razvoja poslovnog okruženja mogu predložiti da se taj problem izloži u platformi. Ukoliko niste sigurni kako da predstavite vaš problem na konkretan način, Koalicija vam može pružiti podršku i analizirati vaš problem.

Svako poboljšanje poslovnog okruženja koje nadležne institucije urade na osnovu naših zahtjeva će biti evidentirano u ažuriranoj verziji dokumenta.

Vjerujemo da će ova platforma učiniti naš glas (glas male privrede) jačim i razumljivijim i naš uspjeh ćemo mjeriti brojem identifikovanih problema koji budu riješeni (ili se pokrene proces rješavanja).

¹ www.see-net.org

1. Zahtjevi i preporuke za poboljšanje poslovnog okruženja

1.1 Pokretanje biznisa

Poduzetnici koji su na samom početku u realizaciji svoje poduzetničke ideje, često se susreću sa pitanjem koji oblik poslovanja da odaberu: obrt ili privredno društvo (najčešće društvo s ograničenom odgovornošću).

Zahtjevi

Pokretanje biznisa - 1		Učešće notara u procesu registracije	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Visoki troškovi usluge učešća notara u postupku registracije.	Izmjeniti Zakon o notarima i propise o registraciji na način da se u potpunosti reducira učešće notara u obradi osnivačkih akata privrednih društava i utvrđivanja njihovih statuta, kao i svih izmjena. U registraciji poduzeća obvezno je sudjelovanje notara. Izmjeniti zakon u dijelu koji se odnosi na naknade notarima.	<ul style="list-style-type: none"> • Parlament FBiH • Vlada FBiH 	

Izvor informacije: Anketa LEDnet.

Pokretanje biznisa - 2		Program podrške razvoja start up-a	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Trenutno ne postoji niti jedan sveobuhvatni, dugoročni i sistematski program podrške nastanku novih MSPa.	Kreirati i implementirati sveobuhvatni program za kreiranje novih biznisa u Bosni i Hercegovini.	<ul style="list-style-type: none"> • Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta • Federacija Bosne i Hercegovine • Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva Republike Srpske 	

Napomena: Navedeni problem je istaknut od strane dvije firme.

Izvor informacije: Anketa LEDnet.

Izvor informacije: Anketa NBR.

Pokretanje biznisa - 3		Sistem pristupa informacijama	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Nedostupnost općih informacija o postupku osnivanja poduzeća, nedostatak informacija i dug proces pribavljanja potrebnih dozvola, nakon registracije poslovnog subjekta, koji neopravdano dugo traje.	<p>Potrebno je uspostaviti „javni servis“, koji bi služio kao filter za upite stranaka, a koji bi iste prosljeđivao, u skladu sa utvrđenim nadležnostima, i osiguravao brz i adekvatan povrat traženih informacija.</p> <p>Korisno bi bilo izraditi „vodič“ za osnivanje poduzeća, u tiskanoj i elektronskoj formi, koji bi bio dostupan na stranicama svih učesnika u postupku registracije.</p> <p>Napraviti novi pristup koji omogućava privlačenje investitora, stvoriti povoljnije uslove, ili više prilika, za prezentaciju privrednih subjekata, smanjiti i administrativne prepreke za strane ulagače.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nadležni registarski sud • Vlada HNK • Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave HNK • Sva Ministarstva u HNK – svako za djelatnosti iz svog resora (za „vodiče“) 	

Izvor informacije: Anketa HNK jul, 2013.

Preporuke

1. Proces registracije biznisa je dug i često se nepoštuju zakonski rokovi i nepotrebno se odugovlači postupak registracije te je potrebno osigurati brzi proces registracije.
2. Loša komunikacija među državnim institucijama. Potrebno je uspostaviti model komunikacije među državnim organima. Uvezati registarski sud koji bi evidentiranu promjenu dostavljao statistici, poreznoj upravi i UIO, te svim drugima koji su u tom lancu, u svrhu dosljedne primjene čl.76. Zakona o registraciji poslovnih subjekata („Sl.novine FBiH“, br.27/05).
3. Obzirom da je notar odgovoran za ovjeru vjerodostojnosti navedenih i drugih izmjena, odnosno, dokumenata, nije moguće provesti proceduru bez notara, eventualno prijedlog bi se mogao odnositi na smanjenje njihovih naknada.

1.2 Rad biznisa

1.2.1 Porezi (fiskalni nameti/opterećenje) i doprinosi

Zahtjevi

Porezi - 1	Izmjene Zakona o porezu na dobit u Federaciji Bosne i Hercegovine	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
<p>Nestimulativna zakonska regulativa za obveznika plaćanja poreza na dobit.</p> <p>Pojašnjenje: Prema važećem Zakonu o porezu na dobit („Sl. novine FBiH“, br.: 97/07, 14/08 i 39/09), porez na dobit plaća se po stopi od 10% na utvrđenu poreznu osnovicu.</p> <p>Obveznik koji u razdoblju od 5 uzastopnih godina ulaže u proizvodnju, u vrijednosti od najmanje 20 mil. KM, na području FBiH, oslobađa se plaćanja poreza na dobit za razdoblje od 5 god., počevši od 1. god. ulaganja, u kojoj mora uložiti najmanje 4 mil. KM (čl. 32. Zakona).</p>	<p>Preporuka je izmjena čl.32. važećeg Zakona o porezu na dobit, na način da bi umanjeno porezne obaveze podlijezao obveznik koji investira oporezivu dobit u proizvodne djelatnosti, bez ograničenja visine ulaganja, za cjelokupno ulaganje (100%), kao i obveznik koji izvrši ulaganje oporezive dobiti u ostale (neproizvodne) djelatnosti, kojem bi se, u tom slučaju, umanjivala porezna obaveza do 75% utvrđenog poreza na dobit.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Parlament FBiH • Vlada FBiH

*Napomena: Navedeni problem je istaknut od strane tri firme.
Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.*

Porezi - 2	Rokovi plaćanja i povrata PDV-a.	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
<p>Uplata i podnošnje PDV prijave do 10-og u mjesecu (čl. 39 Zakona o PDV).</p> <p>Poduzeća nisu u stanju naplatiti izdane fakture u tako kratkom roku.</p>	<p>Preporuka je da se produži rok za plaćanje PDV. Također, i da se smanji rok za povrat PDV-a koji je sada 60 dana, odnosno da se smanji sadašnja razlika u broju dana.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Parlamentarna skupština BiH • UINO

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Porezi - 3	Porezna opterećenja	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
<p>Pretjerano opterećivanje privrednih subjekata raznim fiskalnim i parafiskalnim nametima.</p> <p>Na nivou države: carine, PDV, akcize, članarine koje su obavezujuće (VTK), transportne dozvole i takse na razna rješenja.</p> <p>Na nivou entiteta: porez na plaću, doprinos na teret poslodavca, porez na dobit, porez na nepokretnu imovinu, naknada za zemljište, taksa za razvoj turizma, za eksploataciju šuma, puteva...</p> <p>Razni nivoi u Federaciji: kantonalni (ID) broj, registracija obveznika poreza na dobit, porez na prihod, promet nepokretnosti, porez za zagađenje zraka (TK), za finansiranje izgradnje socijalnih ustanova, naknada za puteve (HNK),....</p> <p>Na nivou JLS: porez na dobit od fizičke osobe, na prihod, na imovinu, posebni porez na plaće, naknade po ugovorima, zemljišna renta, komunalna taksa, takse za javne natpise firmi</p>	<p>Preporuka je da svi nivoi vlasti razmotre mogućnost smanjivanja fiskalnih i parafiskalnih davanja, kako bi se privrednicima omogućilo da budu konkurentni u obavljanju svoje djelatnosti.</p> <p>Treba izvršiti klasifikaciju parafiskalnih dažbina po pripadnosti, odnosno, s obzirom na to da li oni stvarno utiču na poslovanje firmi iz određene grupe djelatnosti, što bi trebalo uzeti kao kriterij za određivanje pripadnosti, odnosno, obaveznosti plaćanja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vlade • Parlamenti • Ministarstva • JLS

*Napomena: Navedni problem je istaknut od strane šest firmi.
Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.
Izvor informacije: Anketa USP, jul 2013.
Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.
Izvor informacije: Anketa USK, jul 2013.*

Porezi - 4		Porez na promet nekretnina	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Plaćanje poreza na promet nekretnina u novosagrađenim objektima.	Donijeti izmjenu/dopunu Zakona o porezu na promet nekretnina HNK. Ranije je bila izmjena tog Zakona, koja je na djelimičan, ograničavajući način regulisala predmetno pitanje, ali je ona ukinuta Kupci novosagrađenih nekretnina na području HNK plaćaju porez, jer ne postoji zakonska norma koja bi ih oslobađala od toga.	<ul style="list-style-type: none"> • Skupština HNK, • Vlada HNK 	

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Porezi - 5		Porezne obaveze	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Nerazumljivo i neshvatljivo dugovanje pojedinih kompanija i višemilionske iznose za neplaćanje obaveza prema državi.	Osigurati naplatu predmetnih potraživanja.	<ul style="list-style-type: none"> • Porezna Uprava FBiH • Poreska Uprava RS 	

Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.

Preporuke

1. Troškovi poreza i doprinosa u FBiH su previsoki. Sadašnja visina poreza i doprinosa na plaće i iz plaća u Federaciji Bosne i Hercegovine su u visini iznosa 69% primjenjeno na neto platu, što značajno negativno utiče na ukupne troškove poslovanja i konkurentnost privrede, radi čega je neophodno pristupiti značajnijoj reformi u ovoj oblasti. U FBiH se reforma može uraditi na način koji je predložen od strane Federalnog Zavoda za programiranje razvoja, kojim se po prvi put ozbiljno tretira pitanje rasterećenja privrede od strane državnih organa. Doprinosi socijalnim fondovima plaća Federacije BiH računati na bruto osnovicu su za 28,79% veći od doprinosa u Republici Srpskoj. Doprinosi plata i naknade po Ugovoru o djelu u Federaciji BiH treba, putem sprovođenja strukturnih i drugih reformi dovesti u nivo Republike Srbije, u cilju zaštite porezne i makroekonomske stabilnosti zemlje.

1.2.2 Neporezni (parafiskalni) nameti

Pod neporeznim (parafiskalnim) nametom smatramo sve što plaćaju biznisi (što ih administrativno ili finansijski opterećuje) izuzimajući poreze, kazne i penale - znači sve vrste naknada, taksi, dozvola, licenci, plaćanja, i ostala izdvajanja sredstava po različitim osnovama (bez obzira na nivo vlasti kojem se plaća namet).

Zahtjevi

Parafiskalni - 1		Takse na spise i radnje u postupku indirektnog oporezivanja	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Visoki troškovi taksi na spise i radnje u postupku indirektnog oporezivanja koji direktno negativno utiču na konkurentnu sposobnost domaćih kompanija, koje se bave spoljnotrgovinskim poslovanjem.	Neophodno je izvršiti izmjene Zakona o administrativnim taksama Bosne i Hercegovine, poglavlje 7., pristojbe na spise i radnje u postupku indirektnog oporezivanja u dijelu koji se odnosi na tarifne brojeve 83, 86, 87 i 96 jer su iste enormno povećane (i više od 100%) u odnosu na ranija rješenja.	<ul style="list-style-type: none"> • Vijeće ministara Bosne i Hercegovine • Uprava za indirektno oporezivanje 	

Izvor informacije: Privredna komora ZDK.

Parafiskalni - 2		Taksa Elektro distribuciji	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Obveza plaćanja takse Elektro distribuciji na instaliranu snagu električne energije po svakom KW. Pojašnjenje: Kod izgradnje novoosnovanih privrednih kapaciteta, ova taksa predstavlja ogromno opterećenje za investitore. Njena cijena se kreće od 200-300 KM /KW novooinstalisanе energije.	Preporuka je da se ukine važeća taksa Elektro distribucije na instalisanu snagu električne energije po svakom KW. Također, predlaže se sniženje cijene dnevne tarife privredi: angažiranu snagu, u doba više dnevne tarife, koja je po ljetnom obračunu 16,60 KM, smanjiti na 8,30 KM.	<ul style="list-style-type: none"> • FMERI • FERK 	

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Parafiskalni - 3		Naknade za vodu i zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Naknada za vodu i za zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda.	Provoditi primjenu sukladno zakonu za naknade koje se plaćaju uz isplatu plaća, u visini od 0,5% za vode i 0,5% za zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda, jer se ne koriste za namijenjene svrhe.	<ul style="list-style-type: none"> • Parlament FBiH, • Federalna i županijske vlade i CZ 	

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Parafiskalni - 4	Naknada VTK	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Nedovoljna podrška i neadekvatan pristup VTK po pitanju uvoza i izvoza Pojašnjenje: Komora obračunava određenu naknadu na osnovu uvoza, a za vrijednost izvoza nema umanjenja naknade.	Preporuka da VTK na uvozu proviziju odbija izvoz (sada VTK uzima 0,1% i na uvoz i na izvoz), odnosno, prijedlog da se izvozom financira uvozna provizija.	Vanjskotrgovinska komora

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Parafiskalni - 5	Prometni prekršaji	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Odnos policije i policijskih službenika prema privrednim vozilima. Primjer: „Vozilo koje krene iz Tuzle za Mostar bude zaustavljeno po 7-8 puta od strane policije i svaki put policija zadržava to vozilo od 10 do 30 minuta“. Policijski službenici često od vozača privrednih vozila traže dokumente koji nisu u njihovoj nadležnosti (licence za prevoz, koje u domaćem saobraćaju nisu potrebne, i dr.).	Olakšati saobraćaj privrednim vozilima i ne zaustavljati ista bez potrebe, ukoliko ona nisu učinila neki prekršaj u saobraćaju.	<ul style="list-style-type: none"> • FMUP • Kantonalni MUP • Ministarstvo saobraćaja i dr.

Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.

Parafiskalni - 6	Komunalne takse	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Visoke komunalne obaveze. Komunalne takse za firme su najviše u ovom djelu Evrope, ali i šire. Neujednačenost među općinama. Ograničena mogućnost proširenja prodajno-proizvodnih kapaciteta zbog previsokih komunalnih taksi, komplicirane i zastarjele birokracije.	Analiza i izmjena visine komunalnih taksi, te njihovo izjednačavanje.	Jedinice lokalne samouprave

Napomena: Ovaj problem su istaknule dvije firme

Izvor informacije: Anketa USK, jul 2013.

Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.

Preporuke

1. U cilju sveobuhvatnog uvida u neporezne namete, bilo bi dobro kreirati Registar neporeznih prihoda, a kao dobar primjer može poslužiti Registar kreiran u Republici Hrvatskoj (<http://www.mfin.hr/hr/registar-neporeznih-prihoda>).
2. Komunalne takse su neujednačene i visoke (prvenstveno na isticanje firme). Neophodno je napraviti analizu visina komunalnih taksi, a onda ukazati općinama, za koje se ispostavi da imaju previsoke komunalne takse, da su njihove takse previsoke.
3. Prema mišljenju Privredne komore ZDK (a na osnovu anketiranja privrednika), komunalni troškovi poslovanja u ZDK su previsoki. Zakonom o građevinskom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine i Zakonom o komunalnim djelatnostima ZDK utvrđene naknade za:
 - ▶ uređenje gradskog građevinskog zemljišta (UGZ),
 - ▶ korištenje gradskog građevinskog zemljišta (KGZ),
 - ▶ komunalne naknade (KN),

u isključivoj su nadležnosti općina. Naknade su vrlo različito određene i previsoke, i neophodno je da nadležni organi Kantona preporuča svim općinama, a općine da (same ili radi preporuke) značajnije smanje njihovu visinu, a samim tim i troškove poslovanja, koji negativno utiču na ukupnu konkurentnost poslovanja.

1.2.3 Obezbeđenje finansijskih sredstava

Zahtjevi

Finansijska sredstva - 1	Fond Ministarstva	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Nedostatak izvora povoljnih finansijskih sredstava. Privrednici ne mogu doći do sredstava za urgentno rješavanje potreba proizvodnje, ili za nabavku opreme, osim komercijalnih kredita koji su jako skupi i zahtijevaju obimnu dokumentaciju i notarsku obradu, zbog čega odustaju od tržišta na kojima bi mogli dobro plasirati svoje proizvode.	<p>Oformiti fond od sredstava prikupljenih privatizacijom, koji će biti dostupan za brze intervencije ozbiljnim kompanijama, a pogotovo onim izvozno orijentisanim.</p> <p>Odlukom Vlade HNK staviti u hitnu proceduru osnivanje fonda za MSP (alternativni načini finansiranja MSP - u vidu revolving kreditne linije, fonda riziko kapitala, garancijskog fonda i sl.).</p> <p>Pristupačnija sredstva fondova za razvoj općina, niže kamate komercijalnih banaka i ubrzana procedura rješavanja kreditnih zahtjeva.</p> <p>Smanjenje kamatnih stopa na kredite poduzetnicima Razvojne Banke FBiH.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vlada HNK • Ministarstvo finansija HNK • Vlade entiteta i kantona

Napomena: Navedni problem je istaknut od strane osam firmi.

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Izvor informacije: Anketa USK, jul 2013.

Izvor informacije: Anketa CLUSTER, jul 2013.

Finansijska sredstva - 2	Fond za otkup ICD	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Sredstva koja se prikupljaju na ime izvoznih carinskih deklaracija (ICD). Mogu se koristiti na način koji je pogodniji za privrednike koji se bave proizvodnjom i redovni su izvoznici.	<p>Stvoriti finansijski fond za pomoć drvoprerađivačima - izvoznicima, u vidu finansiranja pripreme za izvoz, naročito u firmama koje imaju redovan izvoz.</p> <p>Prijedlog je da kolateral izvozne firme bude ICD. Može se, primjerice, formirati fond za otkup ICD-ova. Sa fondom se zaključi ugovor o kreditu, koji se otplaćuje ponuđenim ICD-ovima privrednika, u narednih 6 mjeseci. Garancija otplate su ICD-ovi privrednika i naplata iz inozemstva. (HABOR je razradio ovaj alternativni način finansiranja MSP)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vlada FBiH, • Vlada HNK, • Skupština HNK i • Parlament FBiH

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Preporuke

1. Rad Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine bi trebao biti transparentniji, sa više informacija na web stranici uključujući i proceduru odobravanja kredita.

1.2.4 Poslovna infrastruktura

Pod pojmom poslovna infrastruktura podrazumjevamo:

- ▶ sve usluge potrebne MSPa - savjetodavne, konsultantske, izdavanje dozvola i sertifikata i slične usluge
- ▶ fizička infrastruktura (fizički prostor za obavljanje djelatnosti) - poslovne zone, inkubatori, tehnološki parkovi i sl.

Zahtjevi

Poslovna infrastruktura - 1		Komunalna dvorišta u HNK	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Nepostojanje komunalnih dvorišta koja bi upravljala otpadima od proizvodnje u HNK.	Primjer otpad od iverice, kojega po procjeni HNK drvnog sektora ima u količinama dovoljnim da bi bilo opravdano formiranje istih. Potrebno je pronaći adekvatan prostor i pokrenuti inicijativu za formiranje.	<ul style="list-style-type: none"> Ministarstvo privrede HNK 	

Izvor informacije: Anketa LEDnet, jul 2013

Poslovna infrastruktura - 2		Poslovne zone u Konjicu	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Nepostojanje poslovnih zona (lako dostupnog zemljišta za biznise) u Općini Konjic.	Na prostoru lokaliteta Privrednog društva IGMAN d.d. Konjic, koji je u većinskom državnom vlasništvu, postoji neiskorištena zemljišna površina koja ne predstavlja perspektivnu lokaciju. Prodajom po zakonskim uvjetima ove lokacije, omogućili bi se uslovi za otvaranje novih radnih mjesta u proizvodnji, povećanju obima poslovnih aktivnosti i smanjenju uvoza	<ul style="list-style-type: none"> Općina Konjic, Ministarstvo privrede HNK Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva FBiH 	

Izvor informacije: Anketa LEDnet, jul 2013

Poslovna infrastruktura - 3		Neriješeni imovinski odnosi u RPC Lipnica/Tuzla	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
RPC Lipnica (Tuzla) je nastala i razvija se na zemljištu koje je u vlasništvu rudnika (Ministarstvo energije, industrije i rudarstva FBiH), a koje je dato općini Tuzla (osnivač RPC Lipnica) na korištenje na period od 15 godina.	Period od 15 godina uskoro ističe, a bez obzira na tu činjenicu, unutar ogromnog kompleksa poslovne zone (razvojnog centra) nije dozvoljena gradnja radi problema sa transferom vlasništva nad zemljom na lokalnu zajednicu (Općinu Tuzla). Potrebno je zonu dati u vlasništvo Općini Tuzla.	<ul style="list-style-type: none"> Općina Tuzla Ministarstvo industrije, energije, rudarstva FBiH Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta 	

Izvor informacije: Anketa LEDnet, jul 2013.

Poslovna infrastruktura - 4		Necertificiran šumski fond na području ZDK	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Certifikacija cjelokupnog šumskog fonda po FSC standardu na području Kantona je neophodan uslov za izvoz proizvoda drvoprerađivačke industrije.	Preduslov za rješavanje problema je da JP Šumsko-privredno društvo Zeničko-dobojskog kantona kreira jasnu mapu puta certificiranja. Mapa treba da predstavi jasne korake i odgovornosti (posebno ako se radi o odgovornosti vanjskih aktera).	<ul style="list-style-type: none"> JP ŠPD ZDK 	

Izvor informacije: Privredna komora ZDK, Fokus grupa Žepče, august 2013.

Poslovna infrastruktura - 5		Infrastruktura - IGMAN d.d. Konjic	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Na lokalitetu "Igman" d.d. Konjic, problem neriješene infrastrukture, konkretno začepljenje kanalizacije.	Komunalna poduzeća u JLS bi trebala da rješavaju, između ostaloga, i pitanje kanalizacije. Napraviti Plan investicija i analizirati prijedloge za rješavanje problema infrastrukture.	<ul style="list-style-type: none"> JP Komunalno Općina Konjic i dr. 	

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Poslovna infrastruktura - 6		Nestabilnost elektrodistribucijske mreže	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Elektrosnabdijevanje- nestabilnost elektro-mreže (napona) koja prouzrokuje smetnje u radu industrijskih postrojenja.	Napraviti i realizirati plan rekonstrukcije i distribucijske mreže.	<ul style="list-style-type: none"> Elektro prijenos BiH Parlament BiH 	

Napomena: Navedni problem je istaknut od strane dvije firme.

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Izvor informacije: Anketa CLUSTER, jul 2013.

Poslovna infrastruktura - 7		Stočna pijaca	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Nelegalna konkurencija u stočarstvu.	Otvoravanje vlastite stočne pijace pod nadležnosti zadruge.	Opština Kozarska Dubica	

Izvor: Anketa CLUSTER, jul 2013.

Preporuke

1. U slučaju donošenja odluke o ograničavanju kretanja teretnih vozila nosivosti veće od 7,5t u dane vikenda tokom ljeta potrebno je napraviti izuzetak za firme koje mogu da dokažu ugovorom da se od njih traži, od strane kupca, isporuka tokom cijele sedmice u vremenu od max 24 sata od trenutka prijema njegove narudžbe. Nepoštovanje ove odredbe dovelo bi do raskida Ugovora.
2. Neefikasna je obrada zahtjeva za izdavanje građevinskih dozvola (počev od pripreme zahtjeva). Da bi se poboljšala obrada zahtjeva, neophodno je imati stručan, obrazovan i odgovoran kadar. Takođe, u cilju poboljšanja bilo bi dobro oformiti i povezane elektronske baze.
3. Neiskorištenost infrastrukturnih resursa u vlasništvu državnih institucija. Potrebno je sačiniti popis neiskorištenih kapaciteta državnih poduzeća, radi dostupnosti za najam ili kupoprodaju, pod određenim uvjetima, npr. proizvodne hale državnih poduzeća u kojima privatizacija nije izvršena, ili nisu ispunjeni ugovorni uvjeti. Odnosno, ako imovina nije u funkciji, a firma je privatizirana, donijeti propis o plaćanju poreza na nekoristenu imovinu.

Prijedlog: Uvođenje poreza od 3 KM/m² za proizvodne hale koje nisu stavljene u funkciju. Iznajmljivanje hala koje nisu stavljene u funkciju, po cijeni od 2 KM/m².

Nadležni: Uprava društva, Resorno ministarstvo ili JLS (u ovisnosti od toga koji organ ima ovlaštenja po osnovu državnog kapitala).

*Agencija za privatizaciju HNK (raspolaze podacima o imovini DP koja su predmet privatizacije i podacima o poduzećima koja do danas nisu privatizirana)

1.2.5 Zakoni

Zahtjevi

Zakoni - 1	Nepostojanje zakona o šumama FBiH	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Nepostojanjem zakona direktno se otežava rad izvoznika iz oblasti drvno-prerađivačkog kompleksa, industrije celuloze i papira i hemijske industrije, jer šumarstvo, bez Zakona i njegove dosljedne implementacije, ne predstavlja ozbiljnog partnera u zaključivanju i realizaciji izvoznih ugovora.	Neophodno je usvojiti zakon. Nepostojanje zakona (koji podrazumjeva i primjenu međunarodnog zakonodavstva o šumama), preduzeća su bez krivice i odgovornosti dovedena u situaciju da ne mogu po zakonskoj proceduri obezbjediti EUTR i CITES dozvole neophodne za izvoz na EU tržište. Zakonom je potrebno i osigurati veća ovlaštenja JLS.	<ul style="list-style-type: none"> • Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva • Vlade FBiH i kantona • Parlament FBiH • Kantonalne skupštine

Izvor informacije: Privredna komora ZDK, USP.

Zakoni - 2	Zakon o notarima FBiH	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Komplikovana i skupa procedura izmjene stavki u dokumentima o registraciji poduzeća Pojašnjenje: Ukoliko trebate bilo koju stavku iz registracije poduzeća promijeniti (makar sa broja 42 preselili na broj 43) smatra se statutarnom promjenom. To znači da morate angažirati notara, često samo radi ovjere, a uz njega morate angažirati i nekog pravnika koji će vam pripremiti sve papire za notara. Zatim plaćate sudske troškove i troškove objave u Sl.listu, tako da vas i najmanja promjena u registru košta oko 1.000 KM. Čitav taj proces zna trajati mjesec, pa i više dana.	Realizacija projekta „Giljotina propisa u FBiH“ (koja bi uključila i izmjenu Zakona o notarima). Pojašnjenje: Zbog čl.73. („Sl. novine FBiH“, br.45/02), koji regulira slučajeve u kojima je obavezna notarski obrađena isprava, nije moguće pojednostaviti postupak upisa promjene u sudski registar.	<ul style="list-style-type: none"> • Nadležni registarski sud koji primjenjuje Zakon o registraciji poslovnih subjekata u FBiH • Parlament FBiH

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013

Zakoni - 3	Zakon o računovodstvu	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Nametnuta obaveza o kontinuiranoj edukaciji računovođa. Pojašnjenje: Računovođe imaju obavezu edukacije 40 sati godišnje, što zahtijeva i znatna sredstva. Malo je profesija gdje je zakonski nametnuta edukacija. Ovim se išlo na ruku onima koji održavaju seminare, a vrlo često su oni i savjetnici i kreatori kod donošenja finansijskih propisa i zakona.	Smanjenje vremena i troškova obavezne edukacije računovođa, odnosno izmjena Pravilnika o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji lica iz računovodstvene profesije.	<ul style="list-style-type: none"> • Federalno ministarstvo pravde • Federalno ministarstvo finansija

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Zakoni - 4	Zakon o računovodstvu	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Odredbe Pravilnika kojim je regulisana obaveza revizije srednjih i velikih poduzeća.	Izmjeniti odredbe pravilnika koje obvezuju poduzeća na izradu revizorskih izvještaja. Jedan takav izvještaj plaća se obično od 3.000 pa do 10.000 KM.	<ul style="list-style-type: none"> Vlada FBiH Parlament FBiH

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Zakoni - 5	Uredba o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Neustavna Uredba o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Pojašnjenje: Vlada FBiH donijela je Uredbu sa zakonskom snagom, koja reguliše čitavu jednu materiju, iako je to Ustavom definisana ovlast Parlamenta FBiH.	Uskladiti sa Ustavom zakone i procedure o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije, s obzirom na interes investitora u navedenom segmentu. Vlada Federacije bi trebala revidirati Uredbu i uputiti je Parlamentu na usvajanje.	<ul style="list-style-type: none"> FMERI Vlada Federacije BiH Parlament Federacije BiH <p>11.09.2012. Vlada FBiH je utvrdila prijedlog Zakona o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije (kojeg je izradilo FMERI), te je isti upućen na razmatranje i usvajanje Parlamentu FBiH.</p>

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Zakoni - 6	Nepostojanje Zakona o šumama HNK	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
<p>Nepostojanje Zakona o šumama HNK.</p> <p>Ovaj problem je u direktnoj vezi sa nemogućnošću provedbe Zakona o geološkim istraživanjima HNK i Zakona o koncesijama HNK.</p> <p>Pojašnjenje: Najveći dio zemljišta koje bi se iskorištavalo i na kojem bi se vršila geološka istraživanja u zemljišnim i katastarskim knjigama označeno je kao „šuma“ i na istom ne postoji vlasništvo, nego je Šumarstvo upisano kao „nosilac prava raspolaganja“. U Zakonu o geološkim istraživanjima se navodi da je za dobijanje dozvole, između ostalog, potrebna „saglasnost vlasnika“. Kada se prikupi sva neophodna dokumentacija i kada se dostavi saglasnost upisanog nosioca prava raspolaganja – Šumarstva srednje-neretvanskog, resorno ministarstvo odbije zahtjev, jer nije dostavljena saglasnost vlasnika“. Na pitanje ko je vlasnik, niko ne zna odgovor, niti je moguće saznati ko može izdati predmetnu saglasnost, jer, kako se navodi, ne postoji Zakon o šumama. Predmetna materija se nalazi u „začaranom krugu“, a preduzeća ispaštaju, jer ne postoji nikakav način da utiču na rješavanje tog pitanja.</p>	<p>Donijeti u hitnoj proceduri Zakon o šumama HNK, u koji će se uvrstiti rješenje za prednje opisan problem. Poseban osvrt na čl. 20. tač. h) Zakona o geološkim istraživanjima (Sl.novine HNK, broj: 7/11), gdje je propisano da privredno društvo pribavlja saglasnost od vlasnika zemljišta na kojem će se vršiti istraživanje. Obzirom da je u zemljišnim knjigama jedino upisano pravo „pravo raspolaganja“, ove pojmove treba usuglasiti kroz zakonsku normu, u cilju rješenja ove problematike.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Vlada i Skupština HNK 25.6.2013. g. Vlada HNK je donijela Zaključak (ponovo!) o potrebi ubrzanja procedure donošenja Zakona o šumarstvu HNK (trenutno u formi prijedloga), koji je dostavljen Skupštini HNK.

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Zakoni - 7	Zakon o stečajnom postupku	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Neadekvatna primjena Zakona o stečajnom postupku.	Potrebno je donijeti Zakon o predstečajnoj nagodbi. Odgađanje stečaja i kriva percepcija Zakona o stečajnom postupku u velikoj mjeri doprinosi rastu nelikvidnosti, što je ujedno i najveći problem domaće privrede. Ovim Zakonom bi se pravno regulisao „proces pregovora“ koji bi eventualno smanjio nastalu štetu.	<ul style="list-style-type: none"> • Vlada FBiH • Parlament FBiH

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Zakoni - 8	Član 143. Zakona o radu FBiH	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Opterećenje privrednika isplatom potraživanja uposlenika po osnovu čl.143. Zakona o radu FBiH.	Ukinuti odredbu zakona.	Parlament FBiH

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Zakoni - 9	Zakon o agroturizmu	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Nepostojanje Zakona o agroturizmu. Zakon o agroturizmu u BiH ne postoji i stoga privrednici nisu u mogućnosti registrirati djelatnost „seosko domaćinstvo“, već su primorani primijeniti Zakonom o ugostiteljstvu, pri procesu registracije, što nije kompetentno s ovom djelatnosti.	Usvajanje novog zakona o agroturizmu te novih podzakonskih akata da bi se izbjegla loša harmonizacija zakona i podzakonskih akata.	<ul style="list-style-type: none"> • Federalno ministarstvo okoliša i turizma • Parlament BiH

Izvor informacije: Anketa USK, jul 2013.

Zakoni - 10	Registracija poljoprivrednika u APIF-u	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Poljoprivrednim proizvođačima je problem registrovanje u APIF i izmirivanje doprinosa.	Riješenje problema je u pojednostavljenju registracije u APIF-u uz zakonske izmjene o obaveznom izmirivanju obaveza (teško da to mogu poštovati oni koji teško ostvaruju profit).	<ul style="list-style-type: none"> • Vlada entiteta • Parlament entiteta • Porezna uprava entiteta

Izvor informacije: Anketa CLUSTER, jul 2013.

Zakoni - 11	Zakon o registru poljoprivrednih gazdinstava (RPG)	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Nosioci RPG nemaju po zakonu riješen status penzionog i zdravstvenog osiguranja. Iz tog razloga slabo zadržavanje mladih na selu na porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima.	Zakonski iznaći rješenje o načinu formiranja obrta na RPG-u, ali pod uslovima koji može podnijeti specifična privredna grana poljoprivrede.	<ul style="list-style-type: none"> • Vlada FBiH • Parlament FBiH • Vlade kantona i resorna ministarstva

Izvor informacije: Anketa CLUSTER, jul 2013.

Zakoni o izvršnom postupku / ZIP

Zakoni - 1	Neprecizno definisani rokovi / ZIP	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Rok neprecizno definisan u oblastima: namirenje izvršenja, ročišta za diobu, rješenje o namirenju.	Jasno definisati rok za namirenje tražioca izvršenja (15, 30 ili 60 dana). Definisati konkretan rok u kojem sud mora zakazati ročište za diobu cijena. Odrediti konkretno rok i zamijeniti bez odlaganja sa 15 ili 30 dana	Nadležni sudovi

Izvor informacije: Bijela knjiga stranih investitora 2011.

Zakoni – 2		Izvršenje na pokretnim stvarima (motorna vozila) / ZIP
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Neefikasno izvršenje na pokretnim stvarima (motornom vozilu).	Regulativom predvidjeti za-bilježbu izvršenja na putničkom motornom vozilu kod nadležnog Ministarstva unutrašnjih poslova u kantonu odnosno u saobraćajnoj dozvoli.	<ul style="list-style-type: none"> Nadležna Ministarstva unutrašnjih poslova FBiH i RS Nadležna Ministarstva pravde FBiH i RS

Izvor informacije: Bijela knjiga stranih investitora 2011.

Zakoni – 3		Naplata potraživanja
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Nemogućnost naplate potraživanja po sudskoj presudi. Pojašnjenje: U praksi je čest slučaj da povjerioci ne može naplatiti svoja potraživanja, utvrđena u sudskom postupku, jer je vlasnik osnovao novu firmu.	Osmisliti i ozakoniti bolji, efikasniji i kraći period naplate potraživanja od firmi dužnika.	<ul style="list-style-type: none"> Vlada FBiH Parlament FBiH

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Preporuke

- Rad inspekcija na svim razinama uključuje isključive primjene represivnih mjera, zbog nepoštivanja zakonskih propisa, umjesto da prvenstveno djeluju preventivno. Preporuka inspekcijama je da kada uoče problem, daju korektne rokove i detaljnije upute o načinu njegovog rješavanja. Nadležni: Inspekcije na svim razinama vlasti, u skladu sa Zakonom o inspekcijama u FBiH („Sl.novine FBiH, br.69/05) i Zakonom o organizaciji organa uprave u HNK („Sl.novine HNK“, br.9/09).
- Generiranje nelikvidnosti i od strane javnih institucija/ustanova i javnih poduzeća. Velika nelikvidnost, odnosno tzv. dugovanja “svakog prema svakome”, je jedan od najvećih problema domaćeg gospodarstva. U generiranju nelikvidnosti velik udio imaju i javne institucije/ustanove i javna poduzeća. Potrebno je utvrditi stanje duga navedenih subjekata, te izraditi i provesti plan sanacije, sukladno nadležnostima, odnosno plan izmirenja obaveza, u cilju smanjenja nelikvidnosti. U ugovornim odnosima država ima jednak status kao i sva druga fizička i pravna lica, u smislu Zakona o obligacionim odnosima, pa u slučaju neispunjenja ugovornih obaveza privrednik koji se smatra oštećenim ima na raspolaganju poduzeti neku od mjera, propisanih navedenim Zakonom. Nadležni: Skupštine kantona, Vlade, Parlamenti entiteta.

Napomena: Ovaj problem je istaknut od strane tri firme.

1.2.6 Izvoz

Zahtjevi

Izvoz - 1		Radno vrijeme carine
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Kratko radno vrijeme carine i obaveza dostavljanja CP 2 sata prije isteka radnog vremena za odobrene izvoznike. Proizvođači iz prehrambene industrije imaju problem jer se izvoz ne vrši nedeljom.	<ul style="list-style-type: none"> Organizovati rad carine 0-24h (ili bar od 7-21h) posebno u smislu kućnog carinjenja i skratiti rok za dostavu na 0,5-max 1 sat prije isteka radnog vremena. Donošenje odluke o radu nedjeljom. 	Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Izvor informacije: Privredna komora ZDK.

Izvor informacije: Anketa CLUSTER, jul 2013.

Izvoz - 2		Carina - ponašanje pojedinaca pri izvozu
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Carinici neprofesionalnim ponašanjem prave probleme izvoznici robe.	Stroži nadzor nad radom carinskih službenika.	Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Izvor informacije: Anketa USK, jul 2013.

Izvoz - 3		Usvajanja procedura za uvođenje EU odredbe 995/2010
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Prespore aktivnosti usvajanja procedura za uvođenje EU odredbe 995/2010 od strane vlasti. Ova direktiva se odnosi na standarde, procedure kod izvoza drvnih proizvoda namještaja	<ul style="list-style-type: none"> Organizovati okrugli sto ili neki drugi način lobiranja prema nadležnim Ministarstvima. Ubrzati aktivnosti oko uvođenja navedene odredbe 	Vijeće Ministara

Izvor informacije: Anketa CLUSTER, jul 2013.

1.2.7 Tržište rada / Edukacija

Zahtjevi

Tržište rada - 1		Strani fondovi za razvoj	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Nedovoljno poznavanje mogućnosti koje nude predpristupni fondovi te nizak nivo znanja o kreiranju i upravljanju projektima u okviru predpristupnih fondova EU.	<ul style="list-style-type: none"> Svi nivoi vlasti i sve administrativne jedinice moraju kreirati plan za razvoj kapaciteta za privlačenje/dobijanje sredstava iz stranih fondova (fokus na EU fondove) i raditi na razvoju kapaciteta prema tom planu. Svi nivoi vlasti moraju osigurati sredstva za sufinansiranje projekata koji se odobre nevladinim i drugim razvojnim organizacijama, a koji su u skladu sa planovima razvoja i interesima lokalnih zajednica. 	<ul style="list-style-type: none"> Vlade entiteta Vlade kantona JLS 	

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013 i fokus grupe august 2013.

Tržište rada - 2		Prekvalifikacija kadrova	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Prevelik broj zaposlenih u javnom sektoru.	Izraditi program za prekvalifikaciju viška radne snage u skladu sa potrebama tržišta	<ul style="list-style-type: none"> Parlamenti BiH FBiH i RS Kantonalne skupštine i opštine 	

Izvor informacije: Anketa USP, jul 2013.

Tržište rada - 3		Privreda i obrazovne institucije	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
<p>Nedovoljna saradnja obrazovnog sistema i privrede, nedostatak stručne radne snage.</p> <p>Nedostatkom saradnje obrazovnog sistema stvara se deficit stručne radne snage (tipa zanata). Nedovoljna profesionalna naobrazba, kako nastavnika tako i učenika, rezultira izbacivanjem kadra koji nije spreman za rad.</p>	Usklađivanje potreba tržišta rada sa obrazovnim institucijama radi boljeg definiranja upisnih kvota na deficitarne obrazovne oblasti.	Ministarstvo obrazovanja, nauke i sporta	

Izvor informacije: Anketa USP, jul 2013.

Tržište rada - 4		Praksa	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
<p>Nedostatak prakse za školovani kadar.</p> <p>Nedostatak adekvatne radne snage.</p>	<p>Uvođenje adekvatne prakse u školske ustanove.</p> <p>Prekvalifikacija i obuka radnika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ministarstva obrazovanja, Zavodi za školstvo Zavodi za zapošljavanje Pedagoški zavodi 	

Napomena: Navedni problem je istaknut od strane četiri firme.
Izvor informacije: Anketa CLUSTER, jul 2013.

Tržište rada - 5		Edukacija poljoprivrednih proizvođača	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Nestručno djelovanje poljoprivrednih proizvođača (nekontrolisano korišćenje pesticida) dovodi do nemogućnosti izvoza domaćih poljoprivrednih proizvoda.	Obrazovanje i edukacija poljoprivrednih proizvođača.	<ul style="list-style-type: none"> Ministarstvo RS Poljoprivredni savez RS Privredna komora RS 	

Izvor informacije: Anketa CLUSTER, jul 2013.

Tržište rada - 6		Edukacija privrednika	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija	
Nedovoljno poznavanje problematike i propisa koji se tiču ulaska Hrvatske u EU.	Upoznavanje privrednika sa problematikom kroz edukacije i seminare.	<ul style="list-style-type: none"> Ministarstvo vanjskih poslova BiH VTK 	

Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.

Preporuke

- Postoje najmanje tri slabe tačke koje za poboljšanje ponude na tržištu rada treba adekvatno adresirati:
 - srednje stručne škole – rigidnost školskih programa, nedovoljna profesionalna naobrazba nastavnika, usmjerenja zasnovana na staroj privrednoj strukturi, nepodsticanje preduzetničkog obrazovanja itd. iziskuju temeljitu reformu ovog sistema;
 - obrazovanje odraslih – postojeći kadrovi koji se trebaju prekvalifikovati radi zaposlenja kao i razviti cjeloživotno učenje koje iziskuje savremeno privredno i tehnološko okruženje;
 - nepostojanje modernih preduzetničkih centara za usavršavanje tehničko-tehnoloških i drugih vještina – neophodne za „široke profile kvalifikacija“, koji su prije svega potrebni u MSP-ovima;

2. Organizirati polaganje stručne osposobljenosti za otvaranje obrta.;
3. Zaštititi niskoakumulativna i deficitarna zanimanja donošenjem Odluke o niskoakumulativnim i deficitarnim zanimanjima;
4. Pronaći način da se firmama plaća prijem učenika na praksu, posebno kada istu obavljaju u proizvodnim firmama;

1.2.8 Ostali problemi

Tokom rada Fokus grupa u augustu 2013 godine, registrovan je niz problema koje je potrebno dodatno ispitati u naredom periodu i kreirati konkretne zahtjeve za rješavanje tih problema. Ovdje navodimo registrovane probleme.

- ▶ Ispitivanje proizvoda uz prisustvo inspektora je često veoma sporo radi ne mogućnosti inspektora da se odazove na vrijeme;
- ▶ Vangabaritni transport je komplikovano prevoziti radi podjeljenje nadležnosti policija (ponekad je potrebno i 15 dana da bi dobili neophodne dozvole);
- ▶ Plaćanje naknade za zdravstvenu zaštitu je neadekvatno sa pozicije poslodavca (sistem najmanje štiti poslodavca). Neke od primjedbi su da je nelogično da za povrede na putu do i sa posla troškove snosi poslodavac;
- ▶ Zakon o obrtu u Federaciji Bosne i Hercegovine, te pravilnici vezani za rad obrta (koje usvajaju razna ministarstva bez suštinske koordinacije koja bi se osjetila na terenu) su nedovoljno jasni, komplikovani, sprečavaju razvoj obrta.;

Neophodno je u narednom periodu:

- ▶ „Mapirati“ Zakon i sve pravilnike i propise koji su vezani za rad obrta;
- ▶ analizirati praktičnost primjene Zakona i propisa i predložiti konkretne izmjene u skladu sa primjedbama obrtnika i općinskih službenika koji rade sa obrtima;

Neke od registrovanih primjedbi su da:

- ▶ dozvola predviđa bavljenje samo jednom djelatnošću (obrtom);
- ▶ namjena jednog poslovnog prostora mora biti višefunkcionalna (npr. u RH prostor može biti multifunkcionalan i u njemu se mogu obavljati djelatnosti popravke ključeva, adekvatna prodaja i popravka obuće); Obrtni registar u FBiH ne funkcioniše;
- ▶ za tradicionalne obrte i zanate nije potrebno raditi stručnu spremu ako ljudi znaju raditi (npr. vuno-vlačar ne može dobiti certifikat jer ovog obrazovanja nema), a ovo je posebno bitno kod tradicionalnih obrta koji se prenose sa koljena na koljeno;
- ▶ problem polaganja stručnih ispita nije riješen jer komore i ministarstva nemaju stručni kadar da provedu ispite; rad nadležnih ministarstava prilikom usvajanja pravilnika nije usklađen (npr. Ministarstvo turizma koje je zaduženo za „turističke“ objekte nedovoljno saraduje sa Ministarstvom obrta ili se ta saradnja na terenu ne osjeti);
- ▶ zavodi za zapošljavanje vrše prekvalifikaciju na osnovu koje ljudi ne mogu da registruju vezani obrt;
- ▶ uredba FBiH o minimalnom broju registrovanih radnika u privrednim društvima

nije praktična jer npr. zahtjeva da za registrovanje građevinske firme mora biti zaposlen direktor i 15 radnika (što je nepraktično jer broj radnika treba da zavisi od obima posla);

- ▶ neke djelatnosti pprivrednih društava se mogu obavljati i iz stambenog prostora i potrebno je predvidjeti ovu mogućnost zakonom, kao što je predviđena za obrte;
- ▶ zaposleni javnih preduzeća često registruju dopunsku djelatnost (npr. za projektovanje) i predstavljaju nelojalnu konkurenciju privrednim subjektima koji su registrovani i obavljaju istu djelatnost. Dopunska djelatnost se zloupotrebljava jer osobe koje je registruju, premda zakonski ograničene na broj sati rada, obavljaju mnogo više posla sa ovom registracijom;
- ▶ JP previše fleksibilno tumače Zakon i pravilnike koji regulišu javne nabavke u dijelu koji govori o kriterijima odlučivanja (npr. premda po zakonu/pravilnicima firme za određena projektovanja moraju imati zaposlenog inženjera, dešavaju se slučajevi kada JP ne postavljaju ovaj uslov u tenderu);
- ▶ naplata potraživanja od strane JP se gotovo uvijek komplikuje kada je potrebno uraditi finalni zapisnik o izvršenim radovima/zapisnik da je posao urađen (radi ga JP) na osnovu kojeg se vrši naplata. JP probijaju rokove, a pojedini članovi komisija svjesno usporavaju proces izrade finalnog zapisnika;
- ▶ potvrda o izmirenim obavezama PDV ne bi trebala da se plaća (zajedno sa niz drugih potvrda koje su potrebne privrednicima za prijavu na tender). Cijena za prijavu na jedan tender može (radi cijena potvrda i kopija) dostići iznos 100,00 – 200,00 KM što predstavlja opterećenje za MSP koje se mjesečno kandiduje i na 10 tendera;
- ▶ velika većina privrednika nije u mogućnosti da redovno prati sve izmjene pravilnika i zakona od kojih se većina objavi u službenim glasnicima. Neophodno je uvesti uslugu redovnog praćenja svih izmjena pravilnika i zakona, te redovno informisanje privrednika o svim nastalim promjenama koje su relevantne za njih;
- ▶ rad na crno je problem sa kojim se suočavaju gotovo svi biznisi u Bosni i Hercegovini. Pojačan inspekciji nadzor nije rješenje ovog problema jer inspektori kontrolišu samo registrovane biznise, a neregistrovani nastavljaju nesmetano sa radom;
- ▶ registracija kamiona za obavljanje prevoznike djelatnosti nije moguća ako je kamion stariji od 30 godina. Privrednici tvrde da je registracija ovakvih kamiona moguća u Njemačkoj te se postavlja pitanje čemu ovakva ograničenja u Bosni i Hercegovini. Ove navode je neophodno provjeriti te će LEDnet to učiniti u narednom periodu;
- ▶ neophodno uraditi analizu mogućnosti obavljanja praktične nastave putem omladinskih/đačkih zadruga (npr. ukoliko je firmi potreban radnik na samo tri dana, isti bi se mogao uposliti putem zadruge a korist je dvostrana – firma dobija fleksibilnost angažovanja radnika, a učenik konkretnu praksu);
- ▶ dokument o prekvalifikaciji radnika je interni dokument na osnovu kojeg radnik ne može upisati adekvatnu kvalifikaciju u radnu knjižicu. Dešava se npr. da se frizer prekvalifikuje za obučara, radi kao obučar 10 godina i prestane raditi, a nakon toga ga prema zvaničnom dokumentu tržište rada tretira i dalje kao frizera;

- ▶ neophodno je uraditi analizu i prilagođavanje Zakona o upošljavanju invalidnih osoba, tj. provesti analizu po djelatnostima, koliko pojedina djelatnost može da uposli invalidnih osoba;
- ▶ veoma krut rad carinika je registrovan kao problem i veoma često privrednici carinu označavaju kao problem u radu;
- ▶ zanatlije/obrti moraju ispunjavati iste uslove/standarde kao i privredni subjekti (npr. pravilnik o zaštiti na radu), te postoji mišljenje (koje će LEDnet ispitati prema svojim mogućnostima) da se pravilnici trebaju razdvojiti;
- ▶ prema Zakonu o nepokretnostima RS, općine donose odluku o visini poreza na nepokretnosti. Visina ovog poreza je često previsoka i trebala bi biti predmet analize LEDnet (ukoliko postoje mogućnosti);

1.3 Prestanak rada biznisa

Preporuke

1. Zatvaranje privrednog subjekta traje prosječno 3 godine, a procedura košta 9% od njegove imovine. Proceduru provodi Registariski sud. U slučaju likvidacije, postupak traje znatno duže. Neophodno je skratiti trajanje zatvaranja privrednog subjekta i sniziti troškove procedure.

2. Politike i programi razvoja male privrede

2.1 Bosna i Hercegovina

Zahtjevi

Politike i programi - 1	Podrška MSP	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Odsustvo jasnog opredjeljenja jedinica lokalne samouprave u smislu podrške razvoju sektora MSP na lokalnom nivou.	<p>Politika razvoja MSP sektora na nivou jedinice lokalne samouprave (sektori lideri razvoja, sektori lideri u zapošljavanju...)</p> <p>Fond za podršku MSP na nivou jedinice lokalne samouprave (procentualno u odnosu na budžet, jasni kriteriji, otvoren poziv, monitoring realizacije fonda)</p> <p>Unapređenje rada lokalnih razvojnih agencija kao servisa za MSP u skladu sa stvarnim potrebama MSPa</p> <p>Uspostavljanje Business friendly environment na lokalnom nivou (infrastruktura, podrška, jasne i dostupne procedure, after care service...)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jedinice lokalne samouprave

Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.

Politike i programi - 2	Međupštinska saradnja u pogledu razvoja MSP	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Nedostatak međupštinske saradnje u pogledu razvoja MSP sektora uslovljava lokalizam u radu MSP-a i umanjuje njihovu konkurentnost i održivost.	Uspostaviti platformu za međupštinsku saradnju u pogledu razvoja MSP sektora (vođenu interesima MSP-a i njihovom međusobnom povezanošću).	<ul style="list-style-type: none"> • Relevantna ministarstva, jedinice lokalne samouprave • Privredne komore • Udruženja privrednika

Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.

Politike i programi - 3	Strategija razvoja privrede	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Nedostatak dugoročnih strategija ulaganja u razvoj privrede.	Planirati i realizirati dugoročnu strategiju ulaganja u razvoj privrede.	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta

Izvor informacije: Anketa USK, jul 2013.

Politike i programi - 4	Kriteriji raspodjele PDVa prema JLS	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Kriteriji raspodjele PDV prema jedinicama lokalne samouprave nisu podsticajni za razvoj poduzetništva jer su neekonomski.	Uvesti i ekonomske kriterije raspodjele sredstava iz PD.	Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine

Izvor informacije: fokus grupe aug 2013.

2.2 Republika Srpska

Zahtjevi

2.3 Federacija Bosne i Hercegovine

Program poticaja Ministarstva RPiO FBiH

Zahtjevi

FMRO - 1	Osnov te način kreiranja programa je nejasan	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Osnov za kreiranje programa Ministarstva su nejasni i nemjerljivi kratkoročni i dugoročni ciljevi rada Ministarstva na poboljšanju poslovnog okruženja (uslova za poslovanje) ili ih Ministarstvo nikada nije javno objavilo.	Ministarstvo bi trebalo objaviti način / tok kreiranja programa i omogućiti stručnu raspravu. Program mora imati jasne ciljeve i indikatore za mjerenje efikasnosti. Program mora biti urađen u koordinaciji sa kantonima i po mogućnosti sa što više zajedničkog finansiranja.	Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta

Izvor informacija: Anketa LEDnet.

FMRO - 2	Poticaji u Federaciji Bosne i Hercegovine	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Nedovoljno podsticajnih mjera u privredi i nedostatak bilo kakve koordinacije entitetskih, kantonalnih i općinskih organa prilikom kreiranja i implementacije programa i projekata razvoja.	Uvođenje novih načina za raspodjelu podsticajnih sredstava. Kreiranje i implementacija zajedničkih programa i projekata razvoja raznih nivoa vlasti.	<ul style="list-style-type: none"> Vlada FBiH Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta Kantonalne vlade i nadležna ministarstva

Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.

Program poticaja Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva

Finansijska sredstva - 1	Potpore FMPVŠ	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Realizacija zahtjeva u okviru Modela ruralnog razvoja – kapitalna ulaganja i investicije 2012, Javni Poziv broj: 01-49-1447/12 Sarajevo, 04.07.2012. godine.	Obraditi sve zahtjeve i donijeti rješenja. Zakon o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku (Sl.novine FBiH br.42/10)	FMPVŠ

Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.

Finansijska sredstva - 2	Potpore FMPVŠ	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Model ruralnog razvoja – Kapitalna ulaganja i investicije u 2013 predviđen iznos 0.00 KM.	Poštivati donijete zakone. Zakon o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku (Sl.novine FBiH br.42/10) spominje procenat za ovu stavku ali nigdje nulu.	FMPVŠ

Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.

Rad zavoda za zapošljavanje u Federaciji Bosne i Hercegovine

Zavod za zapošljavanje FBiH - 1	Potpore za zapošljavanje	
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Procedure za dobijanje podrške su suviše birokratizirane (u momentu kandidovanja se zahtjeva previše dokumenata).	Pojednostaviti način kandidovanja za sredstva Zavoda.	Zavod za zapošljavanje FBiH

Izvor informacije: fokus grupe august 2013.

2.4 Kantoni u Federaciji

Zahtjevi

ZDK - 1		
Politika raspodjele i prodaje drvene sirovine u ZDK ne podržava privredne subjekte koji imaju veći stepen obrade drveta		
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Činjenica je da su potrebe drvoprerađivača-izvoznika, na području Kantona, daleko veće nego što su to mogućnosti JP Šumsko-privrednog društva Zeničko-dobojskog kantona. Iz tog razloga, je neophodno, da se unaprijeđe sadašnji uslovi i kriteriji za raspodjelu i prodaju drvnih sirovina.	Nadležni kantonalni organ mora usaglasiti akt o raspodjeli i prodaji drvene sirovine kojim će se utvrditi da su značajniji kriteriji u raspodjeli i prodaji drvene sirovine ukupni godišnji izvoz kupca i veći stepen finalne obrade drveta.	<ul style="list-style-type: none"> Vlada ZDK JP Šumsko-privredno društvo ZDK

Izvor informacija: Privredna komora ZDK.

ZDK - 2		
Neadekvatni programi i politike podrške izvoznicima		
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Mali broj aktivnih izvoznika u ZDK. Zeničko-dobojski kanton ostvaruje oko 20% izvoza Bosne i Hercegovine. I pored ovog afirmativnog rezultata potrebno je naglasiti da u ukupnom izvozu Zeničko-dobojskog kantona u 2012. godini 4 kompanije (Prevent Visoko, ArcelorMittal Zenica, Natron-Hayat Maglaj, Mann+Hummel BA Tešanj) učestvuju sa cca 68% što jasno ukazuje na činjenicu nedovoljnog broja aktivnih izvoznika.	Neophodno je stvoriti ambijent za povećanje broja izvoznika kreiranjem i implementacijom „Programa novih izvoznika“ koji bi bio usvojen od strane kantonalnih aktera u saradnji sa nadležnim Federalnim ministarstvima. Ovim programom identificirala bi se MSP sa izvoznim potencijalom, obezbijedila njihova promocija, po mogućnosti i brendiranje i provedba konkretnih mehanizama podrške, radi povećanja njihove motiviranosti za izvozne aktivnosti.	<ul style="list-style-type: none"> Vlada Zeničko-dobojskog kantona Ministarstvo za privredu Zeničko-dobojskog kantona Biznis servis centar Zeničko-dobojskog kantona Skupština Zeničko-dobojskog kantona

Izvor informacije: Privredna komora ZDK.

HNK- ZDK		Kantoni ne izdvajaju sredstva za razvoj male privrede
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
U budžetu Kantona se već godinama ne izdvajaju sredstava za razvoj malih i srednjih preduzeća. Nedovoljna podrška za uvođenje što većeg broja međunarodnih standarda u firme.	Izraditi i dosljedno provoditi sistem poticaja MSP-ima kroz subvencije nabavke opreme, zajedničke nastupe na sajmovima, aktivniju podršku za uvođenje šire lepeze ISO standarda kroz podršku Start up poduzećima. Rasteretiti proizvodne djelatnosti i poljoprivrednike za dobivanje certifikata.	<ul style="list-style-type: none"> Kantonalne Skupštine Kantonalne vlade

Napomena/komentar: Navedeni problem je istaknut od strane sedam firmi.

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Izvor informacije: Anketa USP, jul 2013.

Izvor informacije: Anketa NBR, jul 2013.

HNK - 2		Kantoni ne izdvajaju sredstva za razvoj male privrede
Problem	Način rješavanja	Odgovorna institucija
Javne ustanove, Službe za posredovanje u zapošljavanju, često ne prepoznaju firme koje zaista zapošljavaju radnike i poticaji često ne idu onima koji to zaslužuju.	Pronaći efikasnije načine djele poticaja firmama koje zaista zapošljavaju radnike i stimulisati ih raznim mjerama u svrhu većeg zapošljavanje radnika.	<ul style="list-style-type: none"> Federalne javne ustanove koje posreduju u zapošljavanju Kantonalne javne ustanove koje posreduju u zapošljavanju

Izvor informacije: Anketa HNK, jul 2013.

Preporuke

1. Nedostatak pomoći i interesa Privredne komore USK. Privredna komora ne pomaže poduzeća i ne pokazuje nikakav interes. Potrebno je redefiniirati ciljeve zadatke Privredne komore USK i te provesti inspekciju njihovog djelovanja.
2. S obzirom na nezainteresiranost kantonalnih vlasti za poslovanje i razvoj privrede i poduzeća nužno je organizirati posjete vladinih dužnosnika poduzećima u Kantonima da se isti uvjere iz prve ruke s kojim problemima se susreću ali i da vide kako preduzeća koja pune kantonalni budžet posluju.
3. Potrebno je osigurati podršku organizaciji koja neguje tradicionalne zanate. Lokalni, kantonalni, državni nivoi trebaju imati više razumijevanja za tradicionalne zanate.
4. Stručne i znanstvene institucije moraju pratiti proces proizvodnje u cilju proizvodnje zdrave hrane i izdavanje dokumenta o garanciji kvaliteta hrane.
5. Nužna je veća angažovanost u komunikaciji Ministarstava, lokalnih agencija i privrednika kroz povezivanje i formiranje klastera unutar udruženja.

6. Posebne programe poticaja na svim nivoima vlasti obezbijediti za mikro poduzeća koja zapošljavaju 1-5 radnika, obzirom da su do sada iskućeni radi malog broja uposlenih iz mnogih programa poticaja kao što su FMRPO, Razvojna banka FBiH, programi regionalnih razvojnih agencija i sl.

3. Zahtjevi LEDnet-a za kreiranje politika

Treća grupa zahtjeva se odnosi na prijedloge za kreiranje politika ili smjernice razvoja pojedinih instrumenata podrške MSPa ili za rješavanje nekih od uoćenih problema (npr. vezanih za korupciju). U prethodnom periodu, LEDnet je na osnovu vlastitog iskustva, kao i naučno istraživačkog rada sa akademskom zajednicom kreirao prijedloge ovih politika/smjernica za razvoj i ponudio ih na korištenje vlastima. Prijedloge smatramo kvalitetnim upravo zato što predstavljaju spoj/kombinaciju dobre prakse i prijedloga akademske zajednice.

3.1 Anti – korupcione mjere

3.1.1 Proces davanja podsticaja za razvoj MSPa

Problem: Nedovoljno transparentan proces davanja podsticaja za razvoj MSPa

Evidentno je da sve informacije o postupku odabira korisnika poticaja, kriterijima (način bodovanja u skladu sa dobrom poslovnom praksom) kojima su se nadležne komisije rukovodile prilikom odlučivanja i dr. nisu, a trebaju biti javno objavljene i dostupne javnosti u bilo kojem trenutku. Problem se odnosi na većinu institucija, a konkretna imena institucija ćemo objavljivati po dobijanju konkretnih saznanja.

Prijedlog načina rješavanja problema: Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta bi trebalo objaviti detaljan način bodovanja projekata, koji trenutno nije dostupan javnosti.

Odgovorna institucija: Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta Federacije Bosne i Hercegovine

Očekivani vremenski okvir: Odmah

3.1.2 Vanjska revizija utroška sredstava

Problem: Nepostojanje vanjske revizije utroška sredstava

Nadzor nad utroškom dodjeljenih sredstava treba biti efikasan, permanentan i podložan uvidu javnosti što se u većini slučajeva trenutno ne radi. Problem se odnosi na većinu institucija, a konkretna imena institucija ćemo objavljivati po dobijanju konkretnih saznanja.

Prijedlog načina rješavanja problema: Uredi za reviziju bi trebali raditi analize efekata rada, ali angažovati i vanjske saradnike da povremeno rade na analizama efekata rada.

3.2 Smjernice za razvoj instrumenata podrške MSP

Generalni problem u Bosni i Hercegovini je nepostojanje smjernica za razvoj instrumenata podrške malim i srednjim preduzećima i lokalnim zajednicama (npr. formiranje i razvoj poslovnih zona, inkubatora ili kreditno-garantnih fondova, kapaciteta za apsorpciju EU fondova i sl.). Nadležna ministarstva bi trebala kreirati smjernice rada koje će služiti kao okvir ili uputa za razvoj instrumenata podrške razvoja.

3.2.1 Poslovni inkubatori

Problem: Nepostojanje okvira (smjernica) i podrške za razvoj poslovnih inkubatora

U Bosni i Hercegovini je zahvaljujući podršci stranih organizacija i naporu lokalnih zajednica i organizacija za lokalni ekonomski razvoj djelovalo 12 poslovnih inkubatora. Njihovi broj i efekti rada su u padu radi nepostojanja bilo kakve podrške viših nivoa vlasti. Poslovni inkubator su ozbiljan i zahtjevan instrument podrške razvoju malih i srednjih poduzeća. Ukoliko želimo da rezultati rada inkubatora budu pozitivni, neophodno je ostvariti striktno preduslove prije njihovog osnivanja, kao i poštovati striktno uslove rada.

Prijedlog načina rješavanja problema: Nadležna entitetska ministarstva bi trebala na osnovu dosadašnjeg iskustva rada poslovnih inkubatora kreirati smjernice za razvoj i rad poslovnih inkubatora, te programima poticaja podržati isključivo inkubatore koji zadovoljavaju kriterije.

Odgovorna institucija: Ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta Federacija Bosne i Hercegovine, Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva Republike Srpske.

3.2.2 Kreditno garantni fondovi

Problem: Nepostojanje okvira (smjernica) i podrške za razvoj kreditno garantnih fondova

U Bosni i Hercegovini zahvaljujući podršci stranih organizacija i naporu lokalnih/kantonalnih zajednica i organizacija za lokalni ekonomski razvoj djeluje 5 većih i niz manjih kreditno-garantnih fondova ili sličnih instrumenata podrške. Prednosti kreditnih zadruga i garancijskih fondova su u mobiliziranju i finasiranju lokalnog ekonomskog razvoja nasuprot nedostacima koje imaju mikrokreditne organizacije. Uloga vlada na višim nivoima je da svojim politikama (zakonima) stvara prostor za konstruktivne lokalne inicijative, a ne da ih guši. Jedan od primjera „gušenja“ je prijedlog Zakona o garancijskom fondu F BiH, kojim bi se anulirali dosadašnji efekti rada i spriječio dalji razvoj postojećih fondova.

Prijedlog načina rješavanja problema: Nadležna entitetska ministarstva bi trebala na osnovu dosadašnjeg iskustva rada garancijskih fondova kreirati smjernice za razvoj i rad kreditnih zadruga i garancijskih fondova, te programima poticaja podržati isključivo one koji zadovoljavaju kriterije.

Odgovorna institucija: entitetska ministarstva finansija i nadležna ministarstva za razvoj MSP-a.

IPA program Evropske unije za Bosnu i Hercegovinu

**Udruženje za
poduzetništvo i posao LiNK**
Bulevar narodne revolucije 55a
88000 Mostar
Tel/fax: +387 (36) 580 151
e-mail: link.center@linkmostar.org
www.linkmostar.org

NEZAVISNI BIRO ZA RAZVOJ
VI bataljona b.b.
76250 Gradačac
Tel/fax: +387 (53) 810 - 952
E-mail: pitcentar.nbr@gmail.com
www.nbrudruzenje.org

**Udruga poduzetnika
i poslodavaca UPIP**
Stjepana Radića bb
72230 Žepče
Tel/fax: +387 (32) 888 058
e-mail: upipzepce@gmail.com
www.upipzepce.com

**Udruženje
drvoprerađivača - DRVO-PD**
Aleja Kozarskog odreda bb
79000 Prijedor
Telefon: +387 (52) 241 601
E-mail: drvo-pd@prijedor.com
www.drvo-pd.com

**Centar za promociju
lokalnog razvoja - PLOD**
Muhsina Rizvića 1
77000 Bihać
Tel/fax: +387 (37) 220 690
e-mail: plod@plod.ba
www.plod.ba

**Cooperazione per lo Sviluppo dei
Paesi Emergenti - COSPE**
Via Scipio Slataper 10
50134 - Firenze - Italia
Tel: +39 055 473556
www.cospe.org

Projekat finansira
Evropska unija

Izradu platforme
podržao i OXFAM

„Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost Udruženja za poduzetništvo i posao LiNK Mostar i ni u kojem slučaju ne odražava stavove Evropske unije.“